

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան 12 փր.
Վեցամսեայ 6 «

ԱՐՏԱՍՏԱՆՈՒՆ

2 րիւ մեկ ծրուով
Տարեկան 14 փր.
Վեցամսեայ 7 փ.

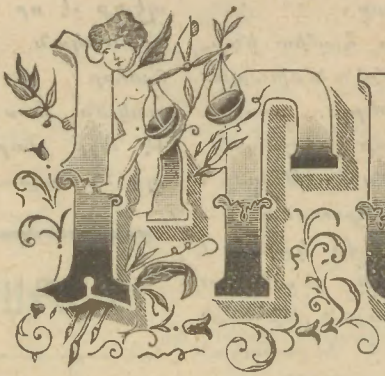
ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 տղ.
Վեցամսեայ 1.50 »

ԿԱՆԻՍԻՆ

— 0 —

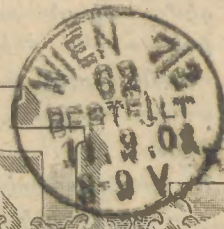
Մանուցման տղր
20 սանթիմ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

Rev. Père G. Kalemkarian, Missionnaire
te ingasce N 4 Vienne
Bulgarie

РЕДАКЦИЯ
НА ВѢСТНИКЪ
Правункъ
ВАРНА (България)

Դրոսիմիս ես
չեմ տուիր

«Դէս ու Դէն» ի «Բարիկի Հայե-
րուն» վերնագրին տակ ստորագրած
յօդուածին շարունակութիւնը յա-
ջօրդ թիւին մնաց :

ՈՒՐ ՄԱՍՆԻՆ
ԻՆՉ ԿԸՆԵՆ

Քանի որ օր ալ, ահաւաստիկ
կըսկսի կրթական տարեշրջանը :

Ամեն տեղ գէշ աղէկ իրենց ու
սուղացան խուճը կազմեցին ու
պատրաստուեցան սեպտ. 1 ին ի-
րենց վարժարանները վերադառնա-
լու : Վառնան մինակ, անորոշու-
թեան մէջ կը տատանի ու մինչեւ
իսկ կըսուի թէ հոգաբարձու ըս-
ուած մարմնին գոյութիւնը ճշ
դուած չէ տակաւին :

Ոչ այնքան հեռու անցեալի մը
մէջ, այս էջերը հիմունքի տողեր
արձանագրեցին նորընտիր հոգա-
բարձութեան համար ու անոնք որ
ընդգէտ այս նորընտիրներուն ի-
րենց չը գիտցած մէկ գործը յա-
ւիտենապէս կառավարելու տիրա-
կան մտահոգութեամբ ընտրական
պայքար մղել ուզեցին անճարակ-
օրէն, ապտակուեցան ժողովուրդին
գործնական ապտակովը ու սուս
լլալու դատապարտուեցան :

Վերջապէս երիտասարդներ, ո-
րոնք օժտուած կը տեսնուէին վար-
ժարանի գոնեւրը փակելու մեծ
քաջութեամբ, ինչպէս պատուելի
ներուն, նոյնպէս և անամօթ ի-
մաստակներուն առջև, կոչուեցան
այդ փափուկ պաշտօնին, անբա-
ցատրելի ցնծութեամբ լեցնելով
ամեն անոնց սիրտը, որ իրեն
հիմարիտ բարեկամներ կրթական
գործին, ցաւօք կը տեսնէին մեր
վարժարանաց մէջ երկար տեսնէ
ի վեր տիրապետութիւնը խորունկ
ազդեցութեան ու անհատական մա-
նովրաներու :

Կարծուեցաւ պահ մը, որ այդ
մանովրաները իրենց վախճանին
մօտեցած են և երիտասարդ ու
յուսատու հոգաբարձութեան հսկո-
ղութեան ներքեւ նոր շրջան մը
պիտի սկսի պարկեշտ ու օգտա-
կար աշխատութեան, ի հաշիւ մեր
աղոց բարեօք դատարարութեան :

«Ստանան քան չունի» կըսեն.
և այդ անքուն դիւր լսեցինք թէ
մաթի մէջ շաբաթու պատրաստ
և ուղք. արժանապատուութիւնը
օտարին կոխան ընելու ատակ մէկ
երկու չըլլալիք մասնիկ կը գտնէ
ստորագրել տալու համար տիպար
բողբաջի մը, որով երկու նոր-
ընտիրներուն ընտրութեան բեկա-
նումը կը պահանջուի, օրինական
տարիք չունենալին տուրկելով
ու կառավարութիւնը կը բեկանէ,
ի հարկէ քանի որ նոր միմաստին
ծառնութիւններ ալ աւելցունե-
լով խաղաղած շլխտի գէմքերու
վրայ :

Եւ սակայն անդին կը մնայ հ-
րեք հոգաբարձուներ՝ վաւերաց-
ուած կառավարութեանէն. թիւ մը
որ տալով իրենց պէտք եղած օ-
րինակուն մեծամասնութիւնը, կա-
րող կընէր վերնք՝ գործին զեկը
մինչեւ հիմայ ձեռք անց
ներու :

Ո՛ր մնացին ասոնք :
Առանց ցած վերապահումներու,
այս անգամ խողով որ գեւոր
գիւտնան ու վատերը ուղածնուն
չափ վատնան, սղակի իրենց
այդ երեք հոգաբարձուներուն օ-
ձիքն է որ կը բռնենք ու հան-
րութեան դատաստանին կը ներ-
կ յայնենք :

Իրենք իրենցմէ կամովին բան-
տիտաներ ներկայացան ժողովուր-
դին և «իրաւունք» պէտք եղած
կորովով ջատագովից տառնց բնա-
րելիութիւնը. բողբաջը պսակ-
ուեցաւ ժողովրդական տուղջ ու
գիտակից դատարարի մը ջոն-
քերուն շնորհիւ :

Օրեր ամիսներ անցան ու կեանք
քի, ոգեւորութեան ու եւէ նշող
չը տեսնուեցաւ մեր նորընտիրնե-
րուն վրայ. կըսպասուէր, որ գոնէ
վճարական օլերուն տային իրենց
գոյութեան գործնական ապացոյ-
ցը : Ահաւաստիկ այդ օրերն ալ և.
կան հասան ու մենք՝ որչափ որ
կը լսենք, հինին կամայականու-
թիւնը զգեսնելու համար օշինչ
ջոնք չէ եղած մինչեւ հիմայ ի-
րենց կողմանէ :

Հանրութեան ձայնը օրուն ար-
ձագանքն եղած է «իրաւունք»

իրենց ընտրութեան ատեն, կը
հարցնէ հրապարակաւ թէ
ինչ է մանրամասն պատմութիւնը
այն մաքրալէկեան դարձումը քե-
րուն, որոց շնորհիւ կէս—աղանե-
րուն խմբակը յաջողեցաւ իրենց
երկու ընկերներուն ընտրութիւնը
բեկանել տալ և, որոնք են այն
չըլլալիք մասնիկը, որ ստորագ-
րեցին ծանօթ բողբաջի մը :

Ու յետոյ քանի որ ժողովուրդն
է, որ զիրենք ընտրեց, կը հար-
ցունէ հօր շնորհով մը թէ ին-
չո՞ւ նախապէս սիրով ստանձնելու
յօժարութիւնը ցոյց տուին ու հի-
մա չին նետուի մէջ տեղ, պէտք
եղած հաւանքով գործելու համար
ու հանրութիւնը անցած դարձա-
ծին տղիւ պահելով, կը թողուն
որ նորին քմահաճոյքը տիրէ մեր
վարժարաններուն մէջ : Վերջապէս
կը հարցուի իրենց

Ո՛ր մնացին և ի՞նչ կրնն կոր.

Դէս ու Դէն

ԴՐՈՇԱԿԱՆ ՍՈՓԱՃԻՆԵՐԸ

(Կոչ մը Պաշտօնական Երգին)

Մէկէ աւելի անգամներ ստիժ ու-
նեցանք ծանրանալ, այս էջերուն
մէջ, Դրոշակեան յղափոխականե-
րու մարդեր ծնծելու, վաճառական-
ներ կողմապետ պարագային վրայ-
աթոր ստիպուած ենք վերստին նոյն
խնդրոյն անդրադառնալ, իբր վերք
մը զոր ի գուր կը վերակապենք. ան
ինքնին կը վերաբացուի, հակառակ
մեզ :

Հայեր ծնծելու Պաշտօնի Դաշ. Կօ-
միտէին առած որոշումը կարծուածէն
չատ ու շատ աւելի ծանրակշիւ պտ-
րագայ մէջ սակայն, ու օտար մը
գծուարութիւն պիտի քաշէր համոզ-
ուելու համար թէ մարդ այնքան ալ
անագորոյն դառնուի անհուն գծաղ-
գութեանց տակ հեծեծող ազգի մը նը-
կատմամբ :

Ի՞նչ... հայ յղափոխականներ
վաճառականներու կողման, երի-
տասարդներ կը ծնծեն գիշեր ատեն,
կը հարցնեն զիս ու նկարագրու. արաւ
մաղիւր ազգին ողջամիտ դատարարին,
մեր վաճառականները, մեր երիտա-
սարդները երեք հաշաշատ երկիրներու
մէջ, թուրքիս, Ռուսիս, Պարս-
կաստան քիչ հալածուեցան, քիչ

տառապեցան, քիչ անիրաւութիւն-
ներ տեսան որպէս զի դատապար-
տուած ըլլային ազատ երկիրներու
մէջ ալ իրենց ազգակիցներուն իսկ
ձեռքէն տառապիլ. դատապարտուած
ենք հայ սփանքներու ճանկը իյնալ,
քիւրս սփանքներէն սարսփահար
խոյս ապէն ետք :

Ամօթ բաներ են ասոնք, չափա-
զանց ամօթ :

Յեղափոխութեան ապագային ան-
զգայ չեղող Պուլկարիոյ բոլոր հայերը
ուժգնութեամբ դիմադրել պարտին այս
գրոշակեան աղտոտութեանց :

Խնդրը ազգային պատուոյն ա-
ղաքուելուն վրայ է :

Այլ բաւական է որչափ անպատկա-
ռութեանց հանդիսատես մնացինք, ու
համբերատարութեան չափը ալ անցած
է :

Ֆիլիպէի մէջ գրոշակեանները նոր
հայ մը գանակոծեր են... :

Անկարելի է որ հայեր ծնծելու այս
գրոշակեան գրութիւնը աւելի երկար
ատեն տեւէ. այն ատեն պէտք պիտի
ըլլար ազգէն վերջնապէս յուսահա-
տիլ :

Մենք ալ սակայն կը ծանօթանալ
անընդհատ մատնանշելով գրոշակեան
ապիրատութիւնները. միւս կողմէ լը-
ռին ալ դատապարտելի պիտի նկա-
տուէր այսքան ծանր խնդիրներու
մէջ :

Ազգային պարտաճանաչութիւնը կը
պարտադրէ բոլոր լըջամիտ հայերուն,
այս բողբաջներուն ձայնակցիլ :

Կոչում կընեմ զերազանցօրէն աւելի
ձեռնառ գործերու. որ իրենց ձայն-
ցուած հեղինակութիւնը բանեցնեն
ազգը այս աղաքուածէն փրկագործելու
համար. իրենց վրայ ծանրացող պար-
տականութիւնը աւելի մեծ է, ու լը-
ռութիւնը օր մը իրենց համար մեղ-
սակցութեան համար ժէք պիտի նը-
կատուէր :

Միւս կողմէ ուրախ եմ որ գոնէ
վառնալի մէջ գրոշակեան ապիրատու-
թիւնները վերջ գտած են. տեղւոյս
արդի վերին ստիկանապետին կողմէ
արտօնուած եմ յայտարարելու թէ
իշխանապետական կառավարութիւնը
խստիւ պիտի հետապնդէ ու պատմէ
բոլոր այն յղափոխականները որոնք
յանդգնին մարդ ծնծել կամ մարդու
սպանալ :

Տեղւոյս Դաշ. Կօմիտէին բոլոր ան-
դամները այս առթիւ արդէն պէտք
եղած խիստ յանգիմանութիւնը ըն-
դունած են :

Կը հրաւիրեմ ուրեմն տեղւոյս այն
հայերը որոնք իրենց ինչքին, պատ-
ուին կամ կեանքին տեսակէտով զի-
րենք Դրոշակեաններէ վտանգուած կը
տեսնեն, որ բարեհաճին ինձ դիմում

ընել. պիտի գիտնամ իրենց հարկ
դ տուած աշակցութիւնը չզլանալ:
Կը հրաւիրեմ նոյնպէս բոլոր Պոլս-
կաբնակները որ փութան գիտնել
կայսեր իր զօրակեան մը որ եւ է
քաղքի մէջ (ի Պոլսկարիս) բռնի դը-
րամ կը հաւաքէ կամ մարդու կապա-
նայ:

Երբէք նախապաշարում, խղճաւոր-
ութիւն ունենալ պէտք է. այսպի-
սի ընթացքի մը հետեւեալները ազ-
գային յեղափոխութիւնն է որ պիտի
փրկեն անօթի միացած աւազակներէն.
պէտք է որ Պոլսկարիս միւս քա-
ղաքներն ալ վառնայի պէս զօր-
գիշերային պատգործութիւններէ զերծ
մնան. վասն զի վատն եմ թէ ալ
պիտի չհամարձակին— ապրիլստի երբ—
վառնայի մէջ վաճառականի մը ըս-
պատնալ, կամ գիշերը մէկը ձեռնել,
այժմ որ գիտեն իրենց գլխուն գալի-
քը. կը բաւէ որ պատժի ամենափոքր
հետապաշար մը իրենց ցոյց տրուի,
ու ապրիլստի երբ ալ ձայներնին հանել
չեն համարձակիր:

Վառնա

Տ. Էրնսեսան

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁ Ի

Պոլսոյ ֆրանսական դեսպանը, Մ.
Գոնսթան—Շէքէր Գոնստան բա-
շա մականունանալը—իր պետէն ըն-
դունած մէկ հրամանին համեմատ,
յանկարծ Բարիք մեկնած է: Այս մեկ-
նումը անակնկալ մը եղաւ հաստաց-
եալներու հրամանարին համար որ Մ.
Գոնսթանին առերես յիշ կամակատար
ընաւորութեան ներքեւ թագնուած
անողոք դիւանագէտի մարդը չէր կը-
ցած հասկնալ: «Մ. Գոնստան, կըսէ
ֆրանսացի լրագրող մը, մեծ թերու-
թիւն մը ունի. չափազանց յարած
է իր ասպարէզին, ու հնարագէտ
դաւամիտ դիւանագէտ մը ըլլալու չա-
փազանց կը յաւակնի. ի թուրքիս մեր
կառավարութիւնը ներկայացնելու
պաշտօնը ստանձնած միջոցին, մտադ-
րած էր հնարքներով ու դաւերով պայ-
քարիլ թրքական քաջաշուքներուն

դէմ. սակայն ըստ դիւանագէտներն
խիստ տարբեր ընթացքի մը հետեւեալ
սկսան վերջին ատեններս թուրք պե-
տութեան հետ իրենց բանակցու-
թեան մէջ, ամենափոքր վիճաբա-
նութեան առարկայ ամենափոքր խնդ-
րոյ մը մէջ իսկ, ըստ դեսպանը վի-
ճաբանութիւնը կը մերժէ, ու դես-
պանատան թնդանօթներու ցոյցադ-
րութեամբ կը խօսի: Մ. Գոնստան,
չնորհալից քաղաքավարութեամբ մը,
վիճաբանիլ փորձեց Սուլթանին հետ,
բան մը որ այս վերջնոյն կողմէ տը-
կարութիւն համարուեցաւ, ու Գոնս-
տան ստիպուած եղաւ վերջապէս քա-
շուիլ:»

«Թան» իր վերջին թուովը զայ-
րացկոտ խմբագրական մը նուիրած է
Գոնստանին մեկնելուն առթիւ, ու
խտիւ կը դատարկեմէ թուրք պե-
տութիւնը որ օտար պետութեանց
մօտ գտնուող իր դեսպաններուն ու
Պոլսոյ լրագրական դորձակալութեանց
ցրուած մէկ պաշտօնադիր մէջ
ֆրանսական կառավարութիւնը կը
մեղադրէ իբր միակ պատասխանա-
տուն յարաբերութեանց ձգտուելուն:
Իսկ «Բեր Արմէնիս», խօսելով
Գոնստանի մեկնելուն վրայ, կըսէ.
«Մեզ քիչ կարեւոր է որ թրքական
եւ Լօրանոս ընտանիքները իրենց
հին պահանջները ստանան եւ կամ թէ
քարափները վերագնուին կամ ոչ. 40
կամ 45 միլիոնի փոխան, բայց այս
միջադէպ երկու կէտերու վրայ լոյս
կը տնայ:»

«Համար հասած է զգաւոր յիմարու-
թեան վիճակի մը, ուր ալ իր զօ-
րութեան ճշգրիտ սահմաններուն գի-
տաճցութիւնը չոյնի. վստիզի կո-
տորեց անպատիժ առանց իր ոճիրնե-
րուն համար պատուհաւուելու, կը
կարծէ իրաւունք ունենալ արձակ
համարձակ ծաղրել ամեն բանի մէջ,
իր յիմարութեան պատասխանատու
էւ լրագրական պետութիւնները:

«Թրանսֆորմըզ Չայթուէկ» դեռ նոր
կը մատնանշէր Գերման դիւանագի-
տութեան ծանր սխալները ու 1895—
96 ի ջարդերուն ատեն եղած վեճա-
տութեանց խնդրոյն մէջ, Ամերի-
կայի Միացեալ Նահանգները այնքան
քիչ ազդուութեամբ գործեցին որքան

Եւրոպ. պետութիւնները:
Բնական է ուրեմն որ Համիտ ինք-
զինքին թոյլատրէ ամենէն նստառա-
ւից անհեթեթութիւնները, տարա-
կարծիք պետութիւնէ մը պաշտպան
ուելու. թագուն ակնկալութեամբ:
Ուրիշ կէտ մըն ալ լուսարանուած է.
սպանական ընթացքով մը կարելի է
այս խնդը ուղղութեան բերել, ու
միակ պատշաճը սպանական ընթացքն
է: Այս պարագային մէջ, եւրոպական
մամուլին միաձայն լեզուն ցոյց կու-
տայ ըստ բաւականին թէ ոչ ոք կը
տարակուսի ոչ Լոնտոն, ոչ Պերլին
եւ ոչ Վիեննա թէ ուժի զօրութեամբ
շարժելու է այն անձին ներկայումս,
զոր «Տէյլի Նիւզ»-ը կը կոչեն որ-
հետապնդող «հեղափոխող» մը, որ մար-
դապանի մակդիրին գողի մակդիրն
այ կաւեցուէ:

Եթէ դրամական խնդրոյ մը համար
ֆրանսական պետութիւնը բաւական
վարանելէ ետք կը թուի այժմ ինք-
զինքին արգելած ըլլալ ընկրկում մը,
որ անպատասխան պիտի ըլլար, է-
թէ կը կարծէ ծանր զէպերու վը-
տանգը աչք առնել, մարդկային տար-
բակին խնդրոյ մը հաւասար ազդու-
ութեամբ միջամտել իր պարտաւա-
նութիւնն է. ահա ճշգրիտ վեց տարի
էր Հայաստանը արիւնի մէջ ողո-
ղելէ ետք, Գաղանը նոյն իսկ Պոլիս
շղթայագեր եղաւ, երբ մարդա-
պաններու վնասիւն սփռուեցաւ քաղ-
քին փողոցները, սպաննելով ինչ որ
հայ էր, ու վերադարձնելու պատշա-
տին իսկ ֆրանսայի գործակալներին
առ իր կառավարութիւնն ուղղած տե-
ղեկագրէն հակացանք թէ Սուլթանը
ինք կը զինէր «սոփաճիները»:

Այն ատեն Հանթթոմ Գաղանին պաշա-
պանութիւնը ստանձնեց:
Այսօր նոյն խոցողիքը իր գործը կը
շարունակէ, բայց յոռեգոյն ոճիւրե-
րէ տարբեր յանձնարքի մը համար ի-
րեն հետ եղած զազիր դաշնագիրը
պատուում է: Պ. Տէլքասէ պիտի
չուզէ անշուշտ, որ իրեն ուղղուի
այն արժանի նախաւորք, որով
«Տէյլի Նիւզ» լրատ Սաղապին շան-
թաւարեց. «Հայաստանի ոսկի չըկայ»:
Թող Պ. Տէլքասէ լաւ խորհի, եթէ
զրահանուելը Տարտանէլը պիտի անց-
նին ու Երւսղիմ առջեւ երեւին:

պէտք չէ որ այս բանը ըլլայ. թըշ-
ուտական սարաֆ մը կալանիւ
համար, որ իր սեղանա-
բակին խոսողներուն հաւատարմ
չէ այլ մարդասպան մը, Մարգաս-
պանը պատուհասելու համար:»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Էլմիածինի կողերը բռնկե-
րն, 1800 փութ ցորեն հրոյ ճա-
րակ ելել է կըստ թէ մօտա-
կայ գիւղացիք, միայն հանգիստ
տես եղան կրակին, որ չարագոր-
ծութեան կը վերագրուի. և միայն
վանքին միտքները աշխատեցան
հոյով և շուրջով մօրելու կրակը:

—Թիֆլիսի Առ. Զորք Գեր-
Տէր Գեորգ տրքիպ. Սուրենեանց
Մայր Աթոռի որոշումը պաշտօ-
նէն հանուել է, և վիճակին հով-
ուութիւնը, առժամապէս յանձ-
նուել է Առաջնորդարանին նախ-
անդամ Տ. Գեորգ վարդապետին:
—Մուշի Առաջնորդարանէն
Պատրիարքարան հասած հանրագ-
րութիւն մը նորընտիր Պատր.
փոխանորդ Տ. Խոսրով վարդապե-
տին ընդ փոյթ պաշտօնառեցին
ժամանիկը կը խնդրէ:

—Սուլթանին գահակալութեան
տարեգործին սեփական սովորական
շողոքով թաքմաւորութիւններ
կատարուած են զխաւարապէս Պոլ-
սոյ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, որ
ներկայ գտնուած են հրաւիրեալ
եկեղեցականք ու ժողովականք:

—Սուլթանը գէպի Հայերը շու-
նեցած բարեացակամութեան մէկ
նոր ապացոյցը տուաւ համար, կորդ
մը պաշտօնաւոր հայ եկեղեցա-
կաններու Օսմանիէյի և Մէճիտի
էյի Գ. կարգի պատուանշաններ
տուած է. այդ կայսերական շնորհ-
յովմ արժանացուները հետեւեալ-

ԹԵՐԹՈՆ «ԻՐԱՆԻՆԻՔ» Ի (10)

ԳՆՈՒՆԻ

(ՏԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

—Այո, կուզեմ հոն երթալ:
—Ուսկի՞նչ կուզաք, դաւակ:
—Հեռու երկրէ մը կուգամ. Հոնտեղէն յանձ-
նարարագիր մ'ունիմ Մերքովիներուն:
—Ո՛հ, դաւակ, Մերքովիներուն անունը մի'
տար. . . անոնց գերդաստանէն միայն երկու ազ-
ջիկներ կը մնան, որոնք զիմացի տունը կը բը-
նակին:
—Կարելի՞ է հոս կանչել տաք, խնդրեցի իր-
մէն:
—Ինչո՞ւ չէ. . . ասանկ աւելի աղէկ է, թէ՛
ձեր անձին ապահովութեան համար. եւ թէ՛ այդ
խեղճ աղջիկներուն:
«Ու պառաւ աղգականուէիս գնաց կանչեց փոքր
քոյրս, որ տանեմ վեց տարու հազիւ կար: Երբ
ներս մտան.
—«Այս պարոնն է քեզի ուղղը, Իվանքա՛, ը-
սաւ պառաւ աղգականուէիս:
—«Ներեցէ՛ք, օրիորդ. . . ըսի զողջողալով,
ներեցէ՛ք որ անծանօթ մը ըլլալով ձեզի, ասանկ
տնհանգիստ կընեմ:

«Քոյրս սիրուն աչքերը խոնարհեցուց ու շնոր-
հալի կերպով:
—«Ինչ կուզէք ըսել, պարոն, միմիջեց:
—«Թանձնարարագիր մ'ունիմ հօրդ համար, օ-
րիորդ, պատասխանեցի խղճուած ձայնով մը:
Բայց. . .
«Ձը կրցի խօսքս շարունակել: Հոգեկան ան-
հուն ցաւ մը բովանդակ էութիւնս լեցուց:
—«Մեր բարեկամներէն կը բերէք, հարցուց
քոյրս՝ աչքերն արցունքով մը լեցուած:
—«Այո, օրիորդ, գրութիւնը ձեր բարեկամ-
ներէն յանձնուած է ինձի, ըսի:
—«Կը ճանչէ՞ք զանոնք. . . ընդմիջեց քոյրս:
—«Ո՛չ, այնքան ծանօթ չեմ. . . միայն թէ
ընակած քաղաքս մէջ կը գտնուին: Երբ իմացաւ
այս կողմեր գալստ, խնդրեցին որ անպատճառ ձեր
հայրը տեսնեմ եւ գրութիւն մը յանձնեմ իրեն,
առարկեցի հակասական կերպով:
—«Արդեօք չէ՞ք կրնար յանձնել իր աղջկան,
վրայ բերաւ պառաւ աղգականուէիս:
—«Ձեմ կրնար. . . որովհետեւ ուղղակի իրեն
հօր վերաբերեալ գրութիւն մըն է, առարկեցի
խոստափողական եղանակով մը: Եւ քանի որ օ-
րիորդին հայրը բացակայ է քաղաքէս, պիտի
պարտաւորուիմ սպասել. . .
—«Բացակայ չէ՛, պարոն, հոռաջեց քոյրս,
այլ սպաննուած է. . .
—«Ո՛հ, ինչ գործադուր թիւն. . . ըսի խղճով
ձայնով մը: Իսկ եղբայրս. . .
—«Ներայրս ալ բանտին մէջ կախաղանի վրայ
մեռած է, պարոն, միմիջեց քոյրս. . .

«Ա՛լ չը կրցի հանդուրժել:
«Ուտքի ելայ ու մեկնեցաւ. . .
«Մեկնեցա՞յ. . . բայց ու՛ր. . . չեմ գիտեր,
չեմ գիտեր:
«Ժամերով թափառեցայ փողոցներու մէջ:
«Իրկուան զէմը կաթնափաճառի մը խանութը
մտայ եւ խնդրեցի որ ծառայութեան տունէր գիտ-
«Կաթնափաճառը չը մերժեց, բայց առարկեց
թէ իրեն մարդ պէտք էր ո՛չ թէ խանութին մէջ,
այլ ախոռն՝ ուր քանի մը կովեր կային պահպան-
ուելու:
«Ընդունեցի:
«Ախոռն աւելի յարմար էր ինձի, որովհետեւ
ո՛չ մէկուն ծանօթ պիտի ըլլայի:
«Այսպէս ամիս մ'անցաւ:
«Իրկուանները, մութը կոխելուն պէս, ժամա-
նակ կը գտնէին մարիս մէջ դրած նպատակին հա-
մար յատակօքի մը պատրաստելու:
«Այդ յատակօքի մը ոճրագործութիւն մըն էր. . .
«Ու այդ ոճիւրը կը պատրաստէի քաղան Իսմա-
յիլ փաշային զէմ:
«Երկու ամիս յետոյ, ամեն րան պատրաստուած
էր: Ոճիւրը գործելուս պէս փառչելը գտած էի:
«Կուսակալը շարժուն մէջ միայն ուրախ օրեր
այն փողոցէն կանցնէր ուր պիտի կարենայի գոր-
ծել ոճիւրս:
«Վերջապէս ուրախ օր մը դաշտին ու վեց—
հարուածն ծոցս դրի եւ գէպի ոճիւրս փողոցը ուղ-
ղուեցայ:
«Ժամը, Դէս օրէն յետոյ, տանին կը մօտենար:

Վր ամառ իբրեւ պոմիկ ներկայա-
ցող այդ երիտասարդ գերաստնը՝
տառաւոր մէջ զգուհեցող իրմէ իւր
կատարած ոճերնեղովը: Դերասան
նի յատկութիւն ունեցող այդ ան-
ձը մեր կողմանէ կը խորատենք՝ որ
յու աշխատի տեսիլ ճշգրիտ պատ-
կերացնելու այդպիսի դերերը, որ-
պէս զի կարենայ յառաջիկային
կարեւոր գերաստնեցու շարքը
անցնել եւ փայլիլ իր չափ թա-
տերաբեմի ծաղիկներէն մին:

Հարակրող մը

ԱՁԼԳ ՄԵՔԹՈՒ Պ

Մուհարրիր Էֆենտի

Պիր սէնէ իշխն Տօպրիշ թա-
ղականըղը գապուլ իթմիշ օլմադ-
լէ, էլիմիդտէն կէտիկի գաւառը
կէչէն սէնէ իշխն վաղիֆէ իթ-
տիք. ֆազաթ պունտան պէօլէ
տէվամ իտէմէյէճէկիմիդտէն օգոս-
տոս 5տէ իսթիֆամըղը վերուպ,
իշտէն չէքիլմիշիդ. պինտէն ալէյճ
պէլթիւն Տօպրիշ միլլէթտաշա-
րըմըղը իսթիֆամըղտան խապէր-
տար իթմիշ օլմադ իշխն, իշպու
մէքթուպիմի նէշը իթմէնիպի պիլ
րիճա, իլէրքի սէնէտէ էվլաթա-
րըմըղը սօգազլարտա գալմամաը
իշխն, Տօպրիշ էնալիսի պաշնրն
չարէսինէ պագուպ, մէքթէպի
աշմաննէն եօլընը տիւշիւնմէք վա-
զիֆէսի իլէ միլլէթտաշա օլտըղընը
տէր խաթըր իթմէլի տիր. պիդ
իսէ զայրը մէսուլիյէթտէն ազա-
տէ պուլընտըղըմըղը պէյան էլլէ-
րիմ:

Մկրտիչ Գ. Պոռնկազլեան
1901 օգոստ. 18
Տօպրիշ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

ԹԻԻՐԲԻԱ

Ֆրանսա սէֆիրինին միւֆորէ-
քաթը սէպէպիլլէ, սարայտա
հիքիմֆէրմա օլան էնտիշէ թաթ-
մին օլընմայաճոպ տէրէճէտէ տիր-
Սուլթան հալէա տիւշիւնմէքտէ
տիրքի, աճապա Ֆրանսազլարըն
իսթէտիքլէրինի վէրէրէք մէսէլէի
քաթաթընլար մը, հօքսա մուհա-
րէպէէ հազըրլանսընլար: Հագի-
գաթէն թիւքթիւնըն հալը հազը-
րընը նազարը թէտքիքտէն կէ-
չիլիլէճէք օլուր իսէ, իքի ճիհէթ
տաթի թիւքթիւն իշխն միւշքիլ
տիր, զիրա Ֆրանսազլարըն իսթէ-
տիկինի վէրուպ իքնա իթմէք
միլլիօնլարըն սարֆընը միւ-
թէլլէմ տիր, չիւնքի ֆրանսազլար
մաթլուպ իթտիքլէրինի ալտըղա-
րընտա, էօթէտէն Ռուսիա՝ թազ
մինաթը հալպիյէսինի, իթսլիա
գուճանալարը՝ թամիր իթաթ-
լէրի զըրհըլարըն բարալարըն

Ալմաննանըն Գրուփ ֆապրիգասը՝
քէնտինտէն ալընան թօփ, կիւլլէ,
ֆիշէնկ վէ թիւքթիւն պէտէլաթըն-
տան գալան մաթլուպլարընը վէ
պաշալարը տաթի՝ էրմէնի զըր-
կընլարընտա թէպալարընըն գա-
լար ու զիւնլարընըն թալէպիտէ
պալլանաճազլարը պի իշթիպաճ-
տիր: Հէլէ ալլըզ եիւլիւ կէօրմէ
լէն մէմուրէյն վէ տապրիլն հիտ-
տէթիտէ ֆէվզէլաթէ օլաճաղը ա-
շիքեար տըր: Կէլլէլիմ հարպ ճի-
հէթիւն: Թիւքթիւնըն պու կիւն-
քի կիւնտէ ֆրանսա կիպի միլլէ-
րազըղ պիր տէվէթլէ մուհարէպէ
իթմէյէ քուտրէթի եօգ տըր: զի-
րա նէ գուվլէի տաքէրիյէսի: Նէ
մալիյէսի: վէ պաթուսուս նէ տէ
գուվլէի պաշրիյէսի միւքէմմէլ
տիր: վէ ֆրանսայա նիսպէթլէ հէ-
ման հիշ մէսապէսինտէ տիր:

Սուլթանըն իսթիմալ իթմէքտէ
օլան պու տաթիլէ մէպէքիսիյասէ-
լի: Հէր մէսէլէի պէօլլէ իլէրլէթ-
տիրտիքտէն սօնրա չարէսինէ
պագմաթ իսթէյօր իսէ տէ, իշ իշ-
տէն կէչիյօր: Նասըլ քի նիւմուշ-
լէրի սէպաթաթ իթմիշտիր: իշ-
թէ պիր տէ ֆրանսազլ մէսէլէսի,
պագալըմ նէթիհէսի նէ օլաճազ:
— Խարրուլթան իշար օլընտը-
ղընա կէօրէ 500 նէֆէր Մուշա
տօղըը հարաքէթ իթմիշլէր: օրա-
տա վազու պուլան քարըըքըղը
թէսքին իթմէք իշխն:

— Եւմէնէ կիլմէք իւզրէ 450
ասքէր քալէսի Սուլթանիտէն
սէֆինէէ բաքիպ օլմըշլար:

— Սուլթանըն թաթա չըգտը-
ղընը 25իւնի սէնէսի օլմազ միւ-
նասիպէթիլլէ քեաֆֆէ սէֆարէթ:
հանէլէր թէգիլին քըլընմըշ իսէ
տէ, եալընըզ ֆրանսազլ սէֆարէթ:
հանէսի նէ պայրազ՝ չէքմիշ վէ
նէ տէ թէնվիր օլընմըշ:

— Սուլթանըն ճիւլիսինին 26
ինճի սէնէի տէվրիյէսի միւնասի-
պէթիլլէ, միւճրիմի սիեասի, գա-
թիլլէ պիլ գաւաթ, վէ հէթըր ըրդ
թէօհմէթիլլէ միլլէթէհիմ օլանլար-
տան մաւաթ, տիկէր գապահաթ
լարա մահպուս պուլընան 57 քի-
շի, քի վաթէն ճէգալարընըն
իւզտէ իքի գըսմընը չէքմիշլէր,
վէ տաթի խաթիֆ գապահաթլար:
լէ մահքիւմ օլարազ Ստամպուլ վէ
Պէյ օղլու մահպէսիլլէրնտէ պուլը-
նան 104 մահպուսիլլէրի, վէ քէ-
զալիլ ուֆաթ թէֆէք պօրճլար սէ-
պէպիլլէ, մահպուս պուլընան 35
քիշինին սէպիլլէրի թաթիլլէ օլըն-
մըշ, վէ պօրճլարըն խաթիլլէ խա-
տաթէն թէտիլլէ օլընմըշ:

— Պու բէնչէնպիհ կիւնիւ իւս-
կիւտար պաղլար պաշնտա պիր
հարիգ զուհուր իտէրէր, միլլէ:
թիմէպէ տիլտ օլան ճիւմարընը վէ
մանկապարտէզը եաքմըշ տըր:
պուլար 440 օսմ. լիւրայա սիկուր-
թայա գօնուլմուշ իմիշ:

ԹԻՐԱՆՈՎԱՍԼ

Քէթիմառնտան Լօտրայա վի-
րէլէն պիր թէլէկրաֆա նազարէն,
12000 Աֆրիգանտէրլէր Պօշրլէրէ
իշթիւրաք իթմիշլէր:

— Քէթիմառնտա Պօշրլէր Շէ-
րէր վէ վանտէնիւվ ժէնէրալա-
րը քօմանտաթը թաթիլլէրնա օլա-
րաք, Ուտաճէօռն չէհրինին ճէ
նուպ ճիհէթիլլէ գաւաթ իլէրլէ-
միշլէր, վէ աղօսթոս 27սինտէ
Ռաւաճէօռնին զարպ ճիհէթիլլէն
չիտտէթիլլէ թօր սէտալարը իշի
տիլմիշ տիր:

— Բրէթօրիտա ինկիլզ միրա-
լայը կարլէթ, Լօպպէրկ հազը-
նընտա պիր գաշ Պօշրլէրի էսիր
թուլթուր, մէքթիւր էսիրլէր իշին-
տէ մէշհուր Պօշր ժէնէրալ Տըլա-
րէին պիրաթէրի Բիլէթ Տըլարէլ
տաթի պուլընմազտա տըր:

— Բարիդտէ տէվէրան իտէն
չայէթա կէօրէ, Պօշր ժէնէրալ-
լարը պիլիթթիմա ֆաթ վէ Նաթալ
իւզէրինէ հիւճիւմ իթմէյէ գարաթ
վէրմիշլէր:

— Տէլլի նիւզըն վէրտիդի
մալիւմաթա նազարէն, Ռուսիա
Չարը Գորէնհակտա ֆրիւկէրի
հուզըրընա գապուլ իտէճէք իմիշ-
հալպաքի պու հալաթիւս թէսմէն
թաւաթիգ օլընմամըշ տըր:

— Մէշհուր Պօշր ժէնէրալը Մ-
Տէվէթ պիր իլաննամէ նէշը իտէ
րէք, սեպա. 15 տէն սօնրա թէք-
միլ ինկիլլէ էսիրլէրի գարշունա
տիլլէճէկինի իլան իթմիշ:

ԱՍԷՐԻԿԱ

Նիւք սթապիօնը եաքընլարընտա
միւտհիշ պիր վուգուաթ զուհուր
իթմիշ: պիր չըմէնտըֆէր գաթա-
րը տէվրիլէրէք, զարպա տօղլու
կիտէն եօլճու գաթաթընա չար-
բըլմըշ վէ իքի վաթոն խալչալտն-
մըշ տըր: պիրինտէ պուլընան Մ-
Տաւան կրէյթիլլէրն չըմէնտը-
ֆէր գաւաթանաթըն իքինճի
տիրէթթըրը էվաթաթըլա պէրա-
պէր վէ տիկէրին տէ պուլընան ա-
մէլլէրտէն 33 քիշի տաթի գա-
թալարըն պիրպիլլէն չարթա
սընտա հասըլ օլան աթէշ իշինտէ
եանըզ մահվ ու նապէտիւտ օլմըշ
լար:

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻԹԷ

Թահմինէն պիր միլիոն լիւրա-
սընտան զիլաթէ պիր ճէսիմ սէր-
վէթէ մալիլ օլան Մ. Բօլ Սթէ-
ֆանօվիլին պու տէֆա Սթան.
պուլտա վէֆաթ էթտիլլէրի Սթան.
պու կապէթալարը եազըլարըն:
— Բէքին Ալման էլիսի Մ. Գէթ.
լէրին գաթլընտան տօլայը իմրէ-
րաթալ վիլհէլմին տֆիլլէր թէ-
մէնի իթմէք իւզրէ պուլընան տգ-
տէմ Չին իմթէրաթթըր թօրա-
ֆրանտան կէօ տէրիլլէն մուրաթ-
խաւ բաէնա Չուն սեպա. 4 տէ
Պէրլինէ իշխն վաղիֆէ իթմիշ
տիր:

ԱՁԳ

Վերջերս վառնայէն եգիպտոս չուղ
կօչկալար — մաքիւնաճի Արմենակ Պ.
Համաճեանի ճիշդ հասցէն կը խնդ-
րու իմբազրուլիանա ծանուցանիլ:

Կր խնդրուի բնիկ Եշդիկիւցի
Պ. Ռոշքէն Հոնաւէ. որ քարեհաճի
իր հասցէն հաղորդելու հետեւեալ
հասցէին:

Տ. Ճգնաշորեան
Վառնա (Պոռնկարիւս)

Գրիգոր Շահնազարեան լոնոն
անձին՝ որ քաղաքա հրաժըշտ էր
եւ յետոյ Ռուսիան չուած ուր
տեղ եւ կամ որ երկիր գտնուիլը
գիտցող անձինք թող հաճին «ի.
րաւունք» իմբազրուլթեան իմաց
տալ:

Յ. Սիւսկեան

ԳԱՂՂԻԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Փողոց (Վէնչան) Վառնա

Բացումն դասարանաց 1/14 Սեպ-
տեմբեր Գաղղիոյ ցերեկօթիկ վարժա-
րանաց հիմնադիրը:

Գաղղիէրէն լեզու: Կատարեալ ըն-
թացք քերականութեան Տեսական եւ
Գործնական

Ընթերցանութիւն, չափադատու-
թիւն, բնագիտութիւն, բնալու-
ծութիւն, պատմութիւն, աշխարհ-
հազրութիւն, տոմարակալութիւն,
երաժշտութիւն, գեղագիտութիւն եւն:
Պուլկարէն լեզու:

Գաղղիական յատկաւայրերու մէջ
եւ գրաստանայ ժամանակ կը խօսուի
միլիոնայ գաղղիէրէն:

Ամսաթիւնակի գինն է 10 ֆր. ոսկի:
Իւրաքանչիւր թիւնը տեղի կուսնան
ամբողջ տարուան շրջանին մէջ:
3—3

ԹԻԻ ԶՃԱՐԻՅԷ

ՉԱԻԻԻԷ

ՊՈՂՆՏԱՅ

Վալուտ. լիպ	52,55	հքթ.	7.35/7.60
Արապա	52-58	լիպ. հքթ.	7. — 10.60
ԱՐԲԱ			
Վալուտ	100	քիւ	9 — 10. / 9.20
Արապա	38-45	լիպ. հքթ.	5.20/5.60
ԵՆԻԼԱՅ արապա			4. — 4.80
ՅԱՍՈՒԼԻՅ. 100 օգա			15. / 22. —
ՉԱՎՏԱՐ			6. — 7.20 —

Արապ վէ պուլտայ ֆիլաթ-
լարը եէնի մալար իւզէրինէ տիր:
ՏԱՐԸ 5.60/5.80
Եիւնաէ 400/500 արապա կէլլէքտէ-
վալուտ 5.6.

Վալուտ մուամէլէսի ալթուր ֆրանք
լէ, արապա կիւմիլլէ: Նաք. 22.90

ՊԱԳՊԱԼԻԹԷ

Վառնա բիւցասընտա պագալիլ
մալլէրին պու կիւնքի ֆիլաթը, ալ-
թուս ֆրանք իլէ:
Փ. Ս. 1.50/1.60
Չէֆէր. — (Բէլլէ) քիւ — 1.62
« (քէսմէ) սանտրոգ — 29.80
Բիլիլիւն — ճաթոն չու — 34. —
վալը — 38.50
Բիլիլիւն ֆիլիպէ չուվալը — 27.50
Բիլիլիւն ինկիլ — « 45. —
« րիդօ — 6.80 —
ԿԱԶ. — սանտրոգ — 95/1.15
Չէթիւ, ԵԱԼԸ. — քիւ — 95/1.15

ՍԱՐԱՅԻԹԷ

Նաքլէօն 22 ֆրանք 75 սանթիւր
Օսմ. լիւրաք 22.95 ֆրանք ալթուր

Одговорникъ Н. Драгулевъ.

Печатница «Взаимность», Варва

